

کلمات فارسی به خود گرفتند. نویسنده مقاله از نظر آواشناسی و براساس تلفظ مردم تهران به بررسی این تغییرات آوایی پرداخته است.

● کتابشناسی

۱. کتابهای تازه

- تاریخ طب در اسلام، محمود نجم آبادی، تهران، دانشگاه تهران، ج ۲، ۱۳۶۶، ۱۰۲۲ ص.
- تاریخ مشاهیر کرد، بابا مردوخ روحانی، تهران، سروش، ج ۲، ۱۳۶۶،
- جامع الالحن، عبدالقادر بن غیبی مراغی، تصحیح تقی بینش، تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۶، ۳۹+۳۹۸ ص.
- جهان اسلام، مرتضی اسعدی، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۶، ج ۱، ۵۶۰ ص.
- جهان غیب و غیب جهان، بهاءالدین خرمشاهی، تهران، کیهان، ۱۳۶۶، ۱۲۶ ص.
- عبهرالعاشقین، شیخ روزبهان بقلی شیرازی، انستیتوی فرانسوی تحقیقات ایرانی، پاریس - تهران، ۱۳۶۶، ۱۱۳+۲۴۴+۱۲۸ ص.
- غزالی، عقل و معجزه، مجموعه سخنرانی، پاریس، یونسکو، ۱۹۸۷، ۲۵+۱۹۶ ص.
- مسائل زبان فارسی در هندو پاکستان و بنگلادش، مجموعه سخنرانی، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۶، ۱۶+۱۸۱ ص.

۲. نگاهی به مجلات نشر دانش، معارف.

۳. فهرست مقالات لقمان. *تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی*

● اخبار علمی، فرهنگی و هنری

محمد غزالی در مورد اباحت آن (در صورت نظر به وجه الله) بررسی و تجزیه و تحلیل شده است (اصل فارسی این مقاله در نشر دانش، سال ششم، شماره پنجم، مرداد - شهریور ۱۳۶۵، ص ۶ تا ۱۶ چاپ شده است).

● ریشه‌های ایرانی زادبگ، رمان فلسفی ولتر: جواد حدیدی

در نیمه اول قرن هجدهم، عواملی چند، مانند سقوط صفویه، قیام نادر، شکست افغانه و ترکان عثمانی، لشکرکشی به هند، و غیره، توجه فرانسویان را بیش از پیش به ایران جلب کرد. از این رو برخی از نویسندگان فرانسوی به نوشتن آثاری درباره ایران و یا به اقتباس از منابعی که به طور مستقیم، یا غیر مستقیم، مربوط به ایران می‌شد، پرداختند. یکی از آنان ولتر بود که رمان فلسفی خود، زادبگ، یا صادق را از روی قصه‌های هزارویک‌روز (ترجمه یا گردآورده پتیس دولاکروا)، و برخی حکایات بوستان و گلستان سعدی ساخته است، امری که تاکنون ناقدان ادبیات فرانسه آن را بررسی نکرده‌اند. اصل رمان از روی قصه‌های «بدرالدین لؤلؤ» و «مسافرت‌های ابوالفوارس به جزیره سراندیب» پرداخته شده، چنان که ولتر فقط نام اشخاص و گاه جغرافیای داستان را تغییر داده است. حکایت دهم از باب چهارم گلستان و قسمت اول از باب چهارم بوستان، و نیز برخی از حکایات جوامع الحکایات عوفی که ولتر آنها را در کتابخانه شرقی دیده بوده، منابع دیگر او را تشکیل می‌دهند. در مقاله حاضر، بخشهای مختلف زادبگ با منابع مورد اقتباس ولتر مقابله و همبستگی آنها نشان داده شده است.

● در راه یافتن يك گام جهانی موسیقی: مهدی برکشلی

موسیقی غربی در قرون وسطی بر گام فیثاغورث استوار بود. به هنگام رنسانس گام بطلمیوسی رواج گرفت و پس از آن کوشش برای یافتن يك گام جهانی آغاز شد: گام فیثاغورث در ملودی و گام آریستوکزن در هارمونی به کار گرفته شد. اما موسیقی شرقی بر پایه آثار صفی‌الدین ارموی عناصر هر دو گام را داراست و به دلیل غنا و گستردگی می‌تواند مبنای گام جهانی موسیقی بشود.

● شیوه‌های کرایه دام در گیلان: سیدعلی پورفیکویی

در گیلان، همه دامداران خرده‌پا زمین کافی برای کشت ندارند، و همه کشاورزان خرده‌پا صاحب تعداد دام کافی برای شخم‌زنی و خرمن‌کوبی و غیره نیستند. لذا کرایه دام و اسب میان دامدار و کشاورز در همه جا رواج دارد، اما شیوه کرایه، مدت، مبلغ و دیگر امور مربوط به آن در نقاط مختلف فرق می‌کند. بررسی این شیوه‌های گوناگون موضوع مقاله حاضر است.

● واژه‌های فرانسوی در زبان فارسی: گیتی دیهیم

پس از تأسیس دارالفنون و برقراری روابط فرهنگی میان ایران و فرانسه، تعدادی واژه فرانسوی داخل زبان فارسی گردید. این واژه‌ها به مرور زمان و بر اثر کثرت استعمال تلفظ اصلی خود را از دست داده رنگ

خلاصه مندرجات

● پیشگفتار

● نکات تازه درباره ریشه‌های زبان فارسی: ژیلبرلازار

از هنگام انتشار بررسی‌های دارمستتر روشن شده است که زبان فارسی در نتیجه یک تحول تدریجی طبیعی از زبان پارسی میانه و پارسی کهن سرچشمه گرفته است. در آغاز، پارسی زبان مادها و پارسها بود و پس از آن زبان ساسانیان شد. زبان خراسان در این دوره زبان پارتی بود. پارسی که بعدها دری نام گرفت پس از دوره اسلامی و همپای پیشروی اسلام به خراسان و ترکستان زاه یافت. اما این فارسی باستانی که در نقاط دیگر مثلاً فارس و مخصوصاً سیستان رواج داشت و آثار پراکنده‌ای از آن در دست است متفاوت بود. چاپ قرآن قدس توسط دکتر علی رواقی وسعت دامنه و کیفیت این زبان را به خوبی نشان می‌دهد.

● جوانمردی و درستکاری: فیلیپ ژینیو

جوانمردی، یا رادی در زبان پهلوی، نشانه‌ای است از همبستگی که در میان گروه‌های اجتماعی کوچک اعمال می‌گردد و ریشه‌های کهن دارد. این مفهوم که چند بار در اوستا از آن یاد شده، در روزگار ساسانیان بسیار رایج بوده و در مقام فضیلت، پیوند نزدیک با دادگری و درستکاری داشته است. بررسی‌های که از آن روزگار به جامانده مؤید این مدعاست. در همه این مهرها واژه راد به عنوان یکی از صفت‌های برجسته صاحب مهر دیده می‌شود. اما نکته مهم تری که در آنها به چشم می‌آید ترادف و پیوند همیشگی رادی و راستی (درست‌داری) است.

● شعر حلال و شعر حرام: نصرالله پورجوادی

یکی از موضوعات اصلی شعر فارسی عشق است و بطور کلی اشعار زبان فارسی را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: صوفیانه و غیر صوفیانه. در اینجا اشعاری که در آنها اوصاف معشوق بیان شده، مورد مطالعه قرار گرفته و مخصوصاً رای هجویری در کشف المحجوب مبنی بر حرمت مطلق این نوع شعر، و نظر ابو حامد